

OMENDUA IZAN NAZ

Eta pozgarria ete da? Nik baietz uste. Gaur, egia da, edozeini egin oi jako olako jai alai bat, egilleak eta artzailleak egiazko poz-bitsetan itxirik. Au, urteetan lanari ekin dautson batentzat —ezin daikegu uka— gogo ta kemen ekarle bizibizia da. Eta edozeinek bear ba'ditu olakoak, askozaz be geiago euskal literaturan, euskaldunari aria emon eta arnasaz girotzen lanean diarduanak.

Nik ez dakit nundik sortu zan pentsamentu ori; itandu izan dot, baiña ez dauste adierazo nai izan: Udaletxeak, erri xeeak, kombentuko fraille lagunak? Ez dakit. Ez usteko zerbait izan zan niretako. Jai bitartean, eta gero, sarri itandu dauste, zelan artu neban omenaldia, eta nik beti erantzun dautset, prentsa, irrati ta telebistakoai, lau-lau erantzun be: "Oso pozik!" Esango dot zergaitik.

Iru eguneko omenaldia izan zan, igarotako maiatzean, 11, 12 ta 13'an niri egindakoa.

Lenengo egunean, egunez, arratsaldeko zortziretan, Zornotza'ko Zine-Klubean, euskal literaturari buruzko mai-ingurua, Juanjo Zearreta, bertoko semea, moderatzaile zala, areto zabal ederra jentez beterik egoala. Mai-ingurukoan esku artu eben Andolin Eguzkitza, Santurtzi'ko semeak, Andu Lertxundi oriotarrak eta Jon Kortazar mundakarrak; irurok ekin eutsen ordu bete ta geiagoz, batez be euskal nobelagintza ikuspegi askotatik ederto jorratuz.

Ondoren, olakoetan oitura danez, entzuleak izlari. Eta ez edozelan, jakintsu baiño; ez neban nik uste Zornotza'n, euskal literaturaz, ainbesteraiño jakitunak genduzanik. Olako jardunetan agertzen dira, geien baten, errikoen balioak; ni neu pozik geratu nintzan bai izlari jakintsuen ekiñarekin eta bai erritar itaunerantzunlarien saioarekin. Zorionak zornotzarroi!

Bigarren egunean, barikuz, arratsaldeko zortziretan, Zine-Klubean, jentez naikoa ondo, LAUAXETA filmea. Nik zatika ikusia neukan, ez osorik alan be. Ez ninduan bete. Adiskide kutunak giñan. Gerratean, bost-sei bider alkarregaz itz-egin genduan Kanpantzar, Intxorta, Elgeta ta Basalgo'n. Euska Jaurlaritzak bialduta, ango gudari-taldeak ikustera etorri oi jakun. Nik eta arek, berbetan, gudua baiño euskal olerkia geiago: "Eguna"-rako olerkiak idazteko esaten eustan.

Lauaxeta, izan be, etzan "militar", olerkari baiño. Eta gerraldian be, iskillu-otsa ez, baiña poema txanbeliñak geiago ebiltzan aren arima ederrean. Filma orretan, ostera, aitatu besterik ez dagie filmagilleak. Lur, itxaso ta arma-ots, olako txatal batzuk, umeak erbestera eroateko (eta nik uste dot orretan ez ebalaparterik artu) arazoak-eta datoz pelikulan.

Pelikula ori mamintzen ziarduelarik, ni aren olerki guztiak batu ta osotu neban Lauaxeta'ren "Olerki Guztiak" liburu mardula amaitzen nengoan. Oso bikain sartu leikean pelikula orretan poeta bezelako zerbait, maian olerkiak egiten, edo-ta itzaldiak, edo-ta sariak artzen, aren liburuen argazkiak, aren poema laburren bat irakurri... Gauza ezerezak, baiña Lauaxeta'ren nortasunaren alde asko diñoenak "Lauaxeta" pelikulan ez dator olakorik, ezta Gasteiz'en fusilatu ebenekorik be. Pilma ori, beraz, ez jatan atsegin izan.

Irugarren eguna, maiatzaren 13, larunbata, aundikiro ospatua izan zan. Goizeko amaiketean, Larra'ko eleizan, meza abestua, ogeita bost bat eleiz-gizonek amana, koruan abeslari Zornotza'ko Korala ta anboian izlari ta ni erdiko nintzala. Urteeran, eleiz-aurrean "Udabarri" k uztaia egin eban, ondoren ainbat dantza-mota euskaldun dantzaturik. Jenteak gero, goiko aretora orduko, be-barru biran urteak nik idatzi ta argitara emoniko liburuen erakusketa txeratsua.

Meza, dantza ta berso-saioai ezer moztu barik, niretzat eta emen ziran guztientzat omenaldi Egintza (acto académico) deitua izan zan bikain-bikaiña, bertso ta itzaldiz ornidua, an ziranak gogotsu txalotua.

An aurkitzen ziran, egin-egiñean be, "Eguzki-alde" areto nasai argitsuan, jente geiago ezin artuz betean, Eusko Jaurlaritzan Euskal Kulturaren buru dan Jose Arregi, Bizkaiko Foru Aldundiko buru José Alberto Pradera, bertako Kultura arduradun Tomás Uribe-Etxebarria ta Ina Etxebama, Zornotza'ko semea, Zornotza-Etxano'ko alkate José Alberto Gurtubai, Eusko Jaurlaritzako izkuntz-politikan arduradun dan Mari Karmen Garmendia, Bizkaiko Batzar Nagusietako buru Anton Aurre, Euskaltzaindiko buru-orde Juan Mari Lekuona eta bertoko idazkari-orde José Luis Lizundia, Euskera-zaintza'ko buru Lino Akesolo ta idazkari Gaztañaga'tar Jesús, eta abar, eta abar.

Omen egintza nagusi aurretik bertsolari bik, J. Azpillaga'k A. Lopategi eta Jon Enbeita'k girotu eben gauzea, omenduaren lanak bereziki bertso biribil gozotan abestuz. Jarraian, J. M. Lekuona'k mintz-aldian nire olerki-lana luze ta sakon aztertuaz. Olerkia ta olerkaria, erti-lana ta olerkiaren osagaiak aztertu dauskuz; nire poemak aztertzen ditu nire "Goiznabar" eta "Nere baserria" eskuetan ditula, metrika, iruditeriak, eta gaiñekoak. Gudariengintza inguruko poemak eder jakoz eta "Ur-egalean" deritxona irakurten dau. Sollube aldean dabil idazlea, gudariengintza kapellau, ta Meñaka'tik laster, gorpu bat aurkitzen. Bost aapaldiko poema da ta J. M. Lekuona'k bi oneik irakurten:

"Muiñotik jatsi naz, ta, ur-ertzean etzana,
gudari bat daurkit. Lo ete? Ala illikan?
Bedar ogean datza dirdai eguzkitan,
esku biak bular gaiñ, bits-jaroz ezpana.

Atxur-zartaka dot lur-sabela edegi
ta gaztearen soiña bertan dot eratu,
lore zuriz ta lurrez dana dot apaindu.
Jausi ba'nendi, esku on bat nitzat bedi".

Entzuleak orduan, ni lenengo nintzala, buru-makur, negarrari emon eutsoen. Barruak sentitzen ebana begiak adierazo. Sarri egin oi doguna.

Zornotza'ko Udaletxeak, Julen Urkitza'k gertatuta, A. Onaindia'ren "Olerki guztien Bilduma" izenez, argitaratu dauan liburuari ezarri dautson itzaurre zabal sakonean, onela diño: "Aita Santiren olerkigintza lan mardula da eta luzaroko ahalegina. 1929an hasi eta 1988 artekoa. Pentsatzen dugu, bizi-bizi dagoenez, aurten ere abesten diharduela Larreako galeperrak. Hirurogei urte euskal poesigintzari etengabe emonik". Nire poema liburu biak —"Goiznabar" eta "Nere Baserria"— atsegin jakoz, bigarrena batez be.

Luzatu barik, oneik itz-egin eben: José Alberto Gurtubai'k, J. A. Pradera'k, Mari Karmen Garmendia'k,

Tomás Uribe-Etxebarria'k, Anton Aurre'k eta Josu Legarreta'k, guztion esanak nik koroatuaz. Akademi-egintza zan eta euskeraz, eta emen erakutsi eban bakotxak gure izkuntzaren ederra, izen, izen-lagun, aditz-joko, joskera gozo eder-ederrean. Billera aren bikaiña!

Azkenez, jakiña, bazkaria emengo Propi jatetxean, bertsoz ta kantuz gatz-ozpindua. Eta gabeko bederatzietan, Ixerbeko Kiroldegian, Donostiko "Zortziko" dantza taldearen ikuskizuna.

Omenaldi oni bere jasa emoteko, naiko zabalkunde egin zan egunerokoetan, irratian eta telebistan. Udalak bere aldetik, ainbat zabal-paper osotu zituan: bertoko seme Laka jaunak egindako orma-irudia, egitaraua, nire euskal idazlanen Bibliografia, oso-oso, eta nire "Olerki guztien Bilduma", 315 orrialdekoa.

Udaletxe ontako ziñegotzi Mikel Etxebarriak au irakurri eban, akademi egintzaren ostean, Zornotza-Etxano'ko Udalak iru gauzok erabagitzen zituala:

1. Aurrerantzean, Zornotza-etxano'ko seme kutun zala Aita Santi Onaindia.

2. Santiago Onaindia ikerketa Beka, 800.000 pezeta-koa, urte bitik urte bira emongo dana.

3. Zornotza'ko kale bati Aita Onaindiaren izena emon. Au irakurri ondoren bertoko alkate A. Gurtubai'k onela iñoan "Amorebieta Etxanoko Udalak AITA SANTI ONAINDIA gure herriko seme kutuna izendatzen dau", agiria emon eutsan.

Eta nik, toki eder onetan 47 bat urte daroadazan onek, oraiñarte lez lanari ekiñez, biotzez eskertu nai ditut omenaldi onetan esku artu dauan Zornotza'ko Udal eta erria, eta bidenabar au bide bertoratu diran beste guztien adeitasuna. Esker ona, beti eder.

AITA ONAINDIA